

СТРУКТУРА АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО СТАТУСУ СУБ'ЄКТІВ ПРОТИДІЇ ЕКОНОМІЧНІЙ ЗЛОЧИННОСТІ В УКРАЇНІ

Максим Володимирович КУТЕРГА,

*кандидат юридичних наук, докторант
Харківського національного
університету внутрішніх справ
<https://orcid.org/0009-0003-0362-7634>*

Правовий статус стосується визнання та класифікації фізичної особи, бізнесу або організації відповідно до закону. Він визначає права, обов'язки та зобов'язання, які має особа або організація в рамках правового поля. Правовий статус може застосовуватися до фізичних осіб (таких як громадяни, резиденти або неповнолітні), підприємств (таких як корпорації, партнерства або індивідуальні підприємці) або інших організацій (таких як некомерційні організації або державні установи). Правовий статус визначає, як закон трактує особу або організацію в різних питаннях, таких як оподаткування, контракти, володіння майном тощо. Правовий статус окреслює «положення» або «статус», який має особа або організація відповідно до закону, та які юридичні права та обов'язки пов'язані з цим положенням. Правовий статус важливий, оскільки він безпосередньо впливає на те, як фізичні особи або підприємства взаємодіють з правовою системою. Він допомагає визначити, які права та захист має людина та які обов'язки вона повинна виконувати. Для підприємств розуміння їхнього правового статусу забезпечує дотримання законів, належне управління податками та дотримання нормативних вимог. Для фізичних осіб правовий статус може впливати на їхню здатність укладати контракти, володіти майном, голосувати або отримувати доступ до соціальних послуг. Правовий статус допомагає визначити юридичну ідентичність особи або організації, що може впливати на багато аспектів, включаючи підприємницьку діяльність, правовий захист та особисті свободи [1].

Щодо змісту і структури адміністративно-правового статусу суб'єктів протидії економічній злочинності, то, на думку О. Кучера, який розглядає дану категорію крізь призму діяльності місцевих державних адміністрацій, зміст досліджуваного правового статусу – це коло тих властивостей цих суб'єктів, які є важливими з юридичної точки зору, і сукупність яких, власне, визначає, які питання та завдання у сфері праці покладаються на державні адміністрації та ради, що вони повинні (повинні) робити у цьому зв'язку, та які можливості для цього мають. Слід зазначити, що, на відміну від правового статусу фізичної особи, правовий статус органу державної влади чи посадової особи має більш розгалужену структуру, зокрема, це означає, що окрім прав та обов'язків, які становлять ядро або наріжний камінь будь-якого

правового статусу, невід'ємними елементами правового статусу органу державної влади є завдання, функції та предмет юрисдикції, які разом визначають соціальне призначення та місію цього суб'єкта, вказують на те, чому такий суб'єкт існує та чому він наділений відповідним обсягом повноважень та отримує певні ресурси [2, с. 19].

А.М. Подоляка вважає доцільним виокремити «такі структурні елементи адміністративно-правового статусу керівника як посадової особи органу виконавчої влади: права, обов'язки, особливості юридичної відповідальності, які обумовлюються специфікою повноважень керівника органу виконавчої влади, становищем посади керівника у системі управління» [3, с. 10].

Ю.П. Битяк до базових елементів правового статусу громадянина відносить: «а) основні (невід'ємні) права (або права і свободи людини і громадянина); б) комплекс прав та обов'язків, що закріплюються Конституцією України, нормами різних галузей права, в тому числі адміністративно-правовими нормами; в) гарантії реалізації цих прав та обов'язків, а також механізм їх охорони державою. До основних прав, крім невід'ємних (на життя, здоров'я, честь, гідність тощо), можна віднести: свободу слова, міграції, зборів, власності, користування засобами транспорту, будовами, політичні права (участь у законодавчій, виконавчій та юрисдикційній діяльності держави) та ін. Комплекс прав і обов'язків у різних галузях управління складають права на підприємництво та створення підприємств, на землю, на освіту, на користування досягненнями культури тощо. Гарантії реалізації цих прав і обов'язків, а також механізм забезпечення їх державою знаходять своє відображення в Конституції та законодавчих актах України» [4, с. 58-59].

Слід погодитися Г. Абасовим, що до елементів правового статусу можливо також віднести: «1) місце суб'єкта у суспільстві та державі, соціально-політичну роль та призначення; 2) загальну правосуб'єктність як підставу включення того чи іншого суб'єкта, що вступає у відповідній правовій якості у правовідносини; 3) компетенцію як елемент правового статусу, що займає центральне місце в загальній юридичній характеристиці будь-якого суб'єкта права та слугує метою встановлення такого статусу; 4) гарантії стабільності та реальності правового статусу суб'єктів права» [5, с. 43-45].

Таким чином, важливим є не лише визначення структурних елементів адміністративно-правового статусу, але й визначення тієї системи правових, організаційних, морально-етичних, безпекових (що особливо важливо в умовах воєнного стану) та інших координат, крізь призму яких досліджується відповідний статус. Адже у правовій доктрині будь-яка категорія набуває змісту лише тоді, коли спирається на чинні нормативно-правові акти, релевантний зарубіжний досвід, а також проведений ґрунтовний аналіз у суміжних з правом сферах знань.

Список використаних джерел

1. Legal status: Overview, definition, and example // Cobrief: сайт. URL: <https://www.cobrief.app/resources/legal-glossary/legal-status-overview-definition-and-example/>.
2. Kucher O. Administrative and legal status of local state administrations and councils in the field of labour. *Підприємництво, господарство і право*. 2023. № 7. С. 18-22.
3. Подоляка А.М. Адміністративно-правовий статус Державної автомобільної інспекції МВС України : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Харків, 2004. 19 с.
4. Адміністративне право України: Підручник / Ю. П. Битяк, В. М. Гарашук, О. В. Дьяченко та ін.; За ред. Ю. П. Битяка. Київ : Юрінком Інтер, 2007. 544 с.
5. Абасов Гафіс Гасан-огли. Конституційно-правовий статус Верховної Ради Автономної Республіки Крим: дис... канд. юрид. наук: 12.00.02. Київ, 2004. 240 с.